

นโยบายทางกฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบ

นโยบายทางกฎหมาย เป็นนโยบายของรัฐที่จะกำหนดว่าการกระทำใดให้เกิดอันตรายอย่างใดควรจะให้ผู้กระทำมีความรับผิดชอบเฉพาะทางแพ่งเท่านั้น เช่น เรียกค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น หรือการกระทำอย่างใดควรจะให้ผู้กระทำมีความรับผิดชอบเฉพาะทางอาญาเท่านั้น เช่น ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น โดยผู้กระทำยังไม่ถูก เป็นต้น อันมีบทบังคับให้ผู้กระทำต้องรับโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังอาจใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยอีกด้วย หรือการกระทำอย่างใดที่ควรกำหนดให้ผู้กระทำมีความรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาคอย เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อมุ่งหมายที่จะให้ความประพฤติของประชาชนเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และช่องกันมิให้ประชาชนกระทำการอันไม่ศิริมามต่อสังคม

นโยบายทางกฎหมาย แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

นโยบายทางแพ่ง (Civil Policy)

ความมุ่งหมายของกฎหมายแพ่งก็เพื่อกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความสัมพันธ์ของเอกชนต่อเอกชน เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิเป็นต้นไปจนกระทั่งตาย โดยมีการบัญญัติถึงหลักว่าควยสภาพบุคคลและความสามารถของบุคคลในการทำนิติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ความสัมพันธ์ในระหว่างสามีภริยา กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน นิติกรรม และหนี้และเอกเทศสัญญาต่าง ๆ เพราะมนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกัน และมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันรวมทั้งการแบ่งงานกันทำ จึงทำให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดนิติสัมพันธ์มากมายเป็นต้นว่า นิติกรรมเกี่ยวกับซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้เจ้าทรัพย์เช่าซื้อ กู้ยืม ฝากทรัพย์ ฯลฯ ยิ่งกว่านั้นบุคคลยังจะต้องรับผิดชอบในเรื่องนิติเหตุ เช่นการกระทำละเมิดผิดกฎหมายก่อให้เกิดบุคคลอื่นต้องเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นต้น นอกจากนี้มนุษย์เราระหว่างมีชีวิตก็ยังมีภาระพยายามทำงานเพื่อ

สะสมทรัพย์ไว้เพื่อตนเองและครอบครัว ฉะนั้นเมื่อตายไปแล้วทรัพย์สมบัติจะตกได้แก่ใคร ผู้ใดจะมีสิทธิรับทรัพย์สินนั้นอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับมรดก เหล่านี้จึงเป็นเรื่องกฎหมายแพ่งทั้งสิ้น

กฎหมายแพ่งยอมรับนับถือเจตนาของบุคคลทุกฝ่ายซึ่งก่อนนิติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ถ้าการกอนิติสัมพันธ์นั้น ๆ ไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ไม่เป็นการพนวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การยอมรับนับถือเจตนาของคู่สัญญาเป็นไปตามหลัก " ความศักดิ์สิทธิ์แห่งเจตนา " ทั้งนี้การแสดงเจตนาจะต้องปราศจากการข่มขู่และกลฉ้อฉลด้วย เนื่องจากกฎหมายแพ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของบุคคลที่ควรมีควรถูกโดยชอบโดยถือหลักว่า บุคคลทุกคนต้องแสดงความจริงและสุจริตใจต่อกัน ดังจะเห็นได้จากการบัญญัติให้การแสดงเจตนาอันใดมาเพราะกลฉ้อฉลก็ดี เพราะข่มขู่ก็ดี เป็นโมฆียะ โดยแบ่งแยกขนาดความหนักเบาของกลฉ้อฉลว่า ถ้าเป็นกลฉ้อฉลถึงขนาดความมิได้มีกลฉ้อฉลเช่นนั้น การอันนั้นก็คงจะมีได้ทำขึ้นเลย คู่สัญญาอีกฝ่ายย่อมมีสิทธิบอกกลางการแสดงเจตนาได้ แต่หากว่าเป็นกลฉ้อฉลเพื่อเหตุ กฎหมายบัญญัติให้คู่สัญญาอีกฝ่ายได้แต่เรียกค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น นอกจากนี้ ในเรื่องความรับผิดชอบค้ำประกันสัญญานั้น กฎหมายแพ่งยังมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับความเสียหายให้กลับคืนสู่สถานะเดิม กล่าวคือให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย หรือเรียกร้องให้คู่สัญญาอีกฝ่ายปฏิบัติตามภาระหนี้ตามสัญญา เพื่อลดล้างความเสียหายของคู่สัญญาที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้เพราะกฎหมายแพ่งพึงเล็งถึงความเสียหายของคู่สัญญา จะเห็นได้ว่าการถูกบังคับให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้นแตกต่างกันมากกับการถูกลงโทษทางอาญาในลักษณะและความรุนแรง

ขอแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญา

ความรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญาแตกต่างกันในสาระสำคัญดังนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

กฎหมายแพ่ง มีวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางชดเชยหรือเยียวยา (Remedy) ความเสียหายหรือแก้ไขให้กลับคืนดี

กฎหมายอาญา มีวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางคุ้มครองป้องกันและลงโทษผู้กระทำความผิด

2. ความหนักเบาของผลบังคับแห่งกฎหมาย

กฎหมายแพ่ง เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายเช่น ผิดสัญญา หรือกระทำละเมิด ท้องคดีไซ้ศาลสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น ตามความรู้สึกของบุคคลธรรมดาจะยอมเห็นว่า เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่นรุนแรงหนักหนาเท่าใด

กฎหมายอาญา เมื่อมีการกระทำความผิดในทางอาญา ผู้กระทำความผิดยอมได้รับโทษ ซึ่งเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย หรือกระทำต่อทรัพย์สิน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน เป็นต้น ตามความรู้สึกของบุคคลธรรมดาโดยทั่วไป แล้วจะรู้สึกว่ารุนแรงและหนักหนายิ่ง

3. เจตนา

กฎหมายแพ่ง มิได้มุ่งประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิด แต่มุ่งหมายให้ฝ่ายที่เสียหายเรียกร้องให้ชดเชยสินไหมทดแทนความเสียหาย หรือปฏิบัติการชำระหนี้ตามสัญญา เพื่อลดล้างความเสียหาย เจตนาดีหรือร้ายจึงไม่เป็นข้อสำคัญในการวินิจฉัยความรับผิดทางแพ่งฐานละเมิด

กฎหมายอาญา ถือเจตนาในการกระทำความผิดเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับความผิดในทางอาญา โศกปิตุบุคคลจะต้องรับผิดทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา หากมิได้กระทำโดยเจตนา ก็ไม่ต้องรับผิด เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาทหรือแม้ได้กระทำโดยไม่เจตนา

4. การตีความกฎหมาย

กฎหมายแพ่ง การตีความไม่เคร่งครัดเสมอไป กล่าวคือ แม้จะไม่มีบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องนั้นโดยตรง ก็ยังนำเอาจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และหลักกฎหมายทั่วไปมาปรับบังคับคดีได้

กฎหมายอาญา จะต้องตีความโดยเคร่งครัด ดังที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า " บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้โดยกฎหมาย " ดังนั้นจะแปลขยายความโดยวิธีเทียบเคียงเช่นกฎหมายแพ่งไม่ได้

นโยบายทางอาญา (Criminal Policy)

อาชญากรรมและการกระทำผิดเป็นปัญหาสังคมและกฎหมายสังคมแทบทุกแห่งไม่ว่าสังคมพัฒนา กำลังพัฒนาหรือคอยพัฒนาจะประสบกับปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ มากหรือน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าไม่มีสังคมใดที่ไม่เผชิญกับปัญหาอาชญากรรม รูปแบบและลักษณะอาชญากรรมอาจเปลี่ยนแปลงไปหรือแตกต่างกันในแต่ละแห่งแต่ทุก ๆ แห่งจะมีผู้ประพฤติดะเมิดกฎหมายซึ่งทำให้ต้องถูกลงโทษอยู่เสมอ¹

กฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลทั่วไปและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนั้นยังได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ

¹ ประธาน วัฒนาวชิรชัย, " แนวความคิดในการลงโทษ : การวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา, " นิติศาสตร์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2524) : 2

ของรัฐ เช่น การจัดระเบียบจราจร การรักษาความสะอาดในบ้านเมือง เป็นต้น
 ดังนั้นในทางทฤษฎีได้มีผู้แบ่งแยกความผิดอาญาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความผิดที่เห็นได้ในตัวเอง (Mala In Se) ซึ่งเป็นการกระทำ
 ที่ผิดศีลธรรมด้วย เช่น ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง เป็นต้น

2. ความผิดซึ่งกฎหมายห้าม (Mala Prohibita) ซึ่งเป็นความ
 ผิดที่รัฐจำกัดบัญญัติห้ามการกระทำบางอย่างเพื่อประโยชน์ของรัฐ เช่น พระราชบัญญัติ
 จราจรทางบก พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงการกระทำที่เป็นความผิดอาญาประเภทต่าง ๆ แล้ว จะ
 เห็นได้ว่ามีอยู่เป็นจำนวนมากน้อยที่เป็นการกระทำอันกระทบกระเทือนประโยชน์ของเอกชน
 โดยตรงด้วย เช่นการทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ เป็นต้น แต่รัฐเท่านั้นที่มีอำนาจลงโทษ
 ผู้กระทำผิดนั้น ๆ เอกชนผู้ได้รับความเสียหายไม่มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดเอง
 ทั้งนี้เพราะว่า ถ้าปล่อยให้เอกชนลงโทษผู้กระทำผิดเอง การลงโทษก็จะหนักไปทาง
 แกแค้น และจะเกิดความไม่สงบเรียบร้อยในบ้านเมืองขึ้น เป็นการผิดวัตถุประสงค์ใน
 การลงโทษ

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ความยากจนเป็น
 คนเหตุแห่งอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่
 รอดแห่งชีวิต เมื่อกระทำต่อไปเรื่อย ๆ ก็อาจตัดสินใจกระทำความผิดเกี่ยวกับประทุษร้ายต่อ
 ทรัพย์สินเรื่อย ๆ โดยเห็นว่าไม่ต้องทำงานหนักก็มีเงินทองใช้จ่ายพุ่มเฟือย มีชีวิตอยู่อย่าง
 สบาย แต่ถูกลักจับคุกถือว่า เป็นคราวเคราะห์มากกว่าที่จะคิดว่าเป็นความประพฤติกิที่ไม่
 ดี นอกจากนี้ในสังคมทุกแห่งก็ย่อมจะมีบุคคลบางพวกที่มีความทะเยอทะยานคิดจะ เปลี่ยน
 ฐานะให้ร่ำรวยมีหนามิค่าขึ้นอย่างรวดเร็ว และได้พยายามทุกวิถีทางด้วยที่ศนะบูชาเงิน
 เป็นพระเจ้า เพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ตนเป็นคนเด่นได้รับการยกย่องในสังคม

เพื่อเป็นช่องทางกอบโกยต่อไป โดยมีใครสักถึงความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศชื่อเสียง วงศ์สกุลหรือความเคียดแค้นของเพื่อนร่วมชาติแต่ประการใด เพียงขอให้ไ้ไ้มาแต่สิ่งที่ตนปรารถนาแล้วก็แล้วกัน เมื่อไม่สามารถจะหาไ้มาโดยสุจริต ก็จำต้องดำเนินการในทางทุจริต ทำให้กลับกลายเป็นอาชญากร และนับว่าเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง¹

ความผิดฐานฉ้อโกง เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ โดยที่รัฐเห็นว่าได้มีผู้ทุจริตทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการเบียดเบียนผู้อื่น โดยอาศัยความฉลาดแกมโกง และเล่ห์กลต่าง ๆ หลอกลวงสุจริตชนให้ได้รับความเคียดแค้นและความเสียหาย อันเป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในประเทศด้วย

การให้คำมั่นเป็นเท็จ (การให้คำมั่นว่าจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในอนาคตโดยผู้ให้คำมั่นไม่เจตนาปฏิบัติตามแต่เริ่มแรก) เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และทำให้ผู้อื่นเสียหาย ซึ่งการให้คำมั่นเป็นเท็จแตกต่างกับการไม่สามารถชำระหนี้หรือการไม่ปฏิบัติตามสัญญา เพราะการให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นการละเมิดสิทธิตามกฎหมายโดยเจตนาทุจริต และเป็นการแสดงถึงจิตใจชั่วร้ายของผู้กระทำไม่น้อยกว่าการหลอกลวงโดยวิธีอื่น ส่วนการไม่สามารถชำระหนี้หรือไม่ปฏิบัติตามสัญญา เป็นการกระทำผิดสัญญาโดยไม่มีเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้มาแต่แรก

การให้คำมั่นเป็นเท็จควรมีความผิดทางอาญา ดังเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ถือได้ว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จมีภัยอันตรายเพียงพอแก่พินิจและสังคัม

¹ ประภาศน์ อวยชัย , บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2517) , หน้า 9-10

การให้คำมั่นเป็นเท็จ เป็นเรื่องให้ผู้ให้คำมั่นหลอกลวงสุจริตชนซึ่งขาดความระมัดระวังหรือไม่รอบคอบให้ได้รับความเสียหาย ด้วยเจตนาทุจริตคดโกง เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้คนร่ำรวยและมีฐานะดีขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการเอาเปรียบสุจริตชนและเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและสังคม ดังนั้นรัฐจึงควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการณ์โดยการใช้กฎหมายให้การให้คำมั่นเป็นเท็จ เป็นความผิดทางอาญาตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกฎหมายอาญาของมิลล์ (Mill) ซึ่งยึดหลักอิสระภาพและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ การที่รัฐจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลใดนั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมและผู้อื่น¹ นอกจากนี้ การให้คำมั่นเป็นเท็จยังเป็นการกระทำที่มีภัยแก่ผู้สุจริตและสังคมด้วย²

2. การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นการหลอกลวงอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลทำให้ได้ทรัพย์สินของผู้อื่นไป จึงเป็นการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอย่างหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาประการหนึ่ง คือการให้ความคุ้มครองป้องกันทรัพย์สินของบุคคล³ ให้ปลอดภัยจากการประทุษร้ายอันมิชอบด้วยกฎหมาย การให้คำมั่นเป็นเท็จนั้นยอมทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สิน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองป้องกันทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว การให้คำมั่นเป็นเท็จจึงควรถูกลงโทษโดยกฎหมายอาญาคด้วย

¹ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และพรทิพย์ เพ็ชรศิริ, "ขอบเขตของกฎหมายอาญา," นิติศาสตร์ ฉบับที่ 3 ปีที่ 9 (พ.ศ. 2521): 108

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 106

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 104

3. สถาปัตยกรรมทางแพ่งไม่ว่าจะเพียงพอต่อการให้คำมั่นเป็นเท็จ เพราะสถาปัตยกรรมทางแพ่งมีวัตถุประสงค์และนโยบายแตกต่างกับสถาปัตยกรรมทางอาญา กล่าวคือกฎหมายแพ่งมีวัตถุประสงค์ในทางชดเชยหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กลับคืนดี เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายแพ่ง ก็มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้กระทำผิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ถ้าหากว่าผู้กระทำผิดไม่มีทรัพย์สินอันใดเลยก็ยากที่จะบังคับให้ผู้กระทำผิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหายได้ ส่วนกฎหมายอาญามีวัตถุประสงค์ในการลงโทษหลายประการ เช่น

1. เป็นการทดแทนความผิด (retribution) โดยทางทฤษฎีนี้ถือหลักว่า การลงโทษเพื่อทดแทนความผิดที่ใดกระทำไป และจำนวนโทษต้องเหมาะสมกับความผิด¹
2. เป็นการยับยั้ง (deterrence) โดยทฤษฎีนี้ถือหลักว่า การลงโทษก็เพื่อกระทำให้ผู้กระทำผิดเข็ดหลาบและเกรงกลัวจนไม่กล้ากระทำผิดอีกต่อไป และเป็นการเตือนมิให้บุคคลอื่นเอาเยี่ยงอย่างผู้กระทำผิด²
3. เป็นการคุมครองสังคม (incapacitation) ทฤษฎีนี้ถือหลักว่าควรจำกัดผู้กระทำผิดอาญาออกไปจากสังคม เพื่อเป็นการคุมครองป้องกันสังคม
4. เป็นการแก้ไขและฟื้นฟูจิตใจ (rehabilitation) ทฤษฎีนี้ถือหลักว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดควรมีลักษณะเป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดมากกว่าจะมุ่งหนัก

1. สหชน รัตนไพจิตร, " ทฤษฎีการลงโทษ : การนิติบัญญัติ " นิติศาสตร์ ฉบับที่ 2 ปีที่ 12 (พ.ศ. 2524) : 76-77

2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กฎหมายอาญา 1 (หน่วยที่ 1-7) (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์, 2525), หน้า 176

ไปในทางลงโทษผู้กระทำผิดอย่างแท้จริง นอกจากนี้โทษทางอาญาที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดนั้น เป็นการกระทำต่อร่างกายหรือกระทำต่อทรัพย์สินของผู้กระทำผิด ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน เป็นต้น ซึ่งสภาพบังคับของกฎหมายอาญานั้นมีความรุนแรงกว่ากฎหมายแพ่งมาก

4. ถ้าความผิดฐานฉ้อโกงมีโทษทางอาญาแล้วก็ไม่ควรมีเหตุผลอื่นที่จะกล่าวว่าการให้คำมั่นเป็นเท็จควรเป็นความผิดทางแพ่งเท่านั้น กล่าวคือ การให้คำมั่นเท็จเป็นการหลอกลวงอย่างหนึ่ง que แสดงถึงจิตใจชั่วร้ายของผู้กระทำและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น เช่นเดียวกับ การหลอกลวงในความผิดฐานฉ้อโกง เมื่อความผิดฐานฉ้อโกงมีโทษทางอาญาได้ ก็ควรให้การให้คำมั่นเป็นเท็จเป็นความผิดทางอาญา เช่นเดียวกันด้วย

5. ในคานธุรกิจและการค้า นักธุรกิจและพ่อค้าอาศัยความเชื่อถือซึ่งกันและกัน โดยใหญ่ยืมเงินหรือให้นำเอาสินค้าไปขายก่อนแล้วชำระราคาภายหลัง เพื่อนำไปลงทุนในการประกอบกิจการต่าง ๆ ซึ่งการใหญ่ยืมหรือการให้นำเอาสินค้าไปก่อนแล้วชำระราคาภายหลังมีทั้งการนำหลักทรัพย์มาเป็นประกัน เช่น ที่ดิน เป็นต้น และไม่มีหลักทรัพย์มาประกัน สำหรับการใหญ่ยืมโดยไม่มีอะไรประกันนั้น อาศัยความเชื่อถือผู้ยืมเป็นสำคัญ เพราะความมีชื่อเสียง ความเป็นญาติ หรือเพื่อนสนิทหรือจำนวนเงินที่ใหญ่ไม่มากนัก ซึ่งนิยมปฏิบัติในวงการธุรกิจการค้าของไทยมาเป็นเวลานานแล้ว¹ ทำให้กิจการคานธุรกิจการค้าเจริญก้าวหน้า การใหญ่ยืมเงินหรือให้นำเอาสินค้าไปก่อนแล้วชำระราคา

¹ อัมพร วิจิตรพันธ์, หลักเศรษฐศาสตร์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ครุสภาลาดพร้าว, 2514), หน้า 349-351

ภายหลัง โดยไม่มีหลักประกันดังกล่าว ทำให้ผู้ทุจริตคดโกง ด้วยการให้ค้ำประกันเป็นเท็จได้ เช่น ก. ขอซื้อสินค้าจำนวน 50 มัดราคา 50,000 บาท จาก ข. โดยตกลงกันว่า ก. จะขอนำมาจำนวน 50 มัดไปขายก่อน แล้วจะชำระราคาให้ภายใน 1 เดือน และเมื่อครบ 1 เดือน ข. ได้ไปยังร้าน ก. เพื่อทวงถามผ้าที่ซื้อไป ปรากฏว่า ก. ได้ปิดร้านคาของต้นและนำผ้าจำนวนดังกล่าวหลบหนีไป โดยในขณะที่ทำสัญญาซื้อขายและไต่ถามไป ก. มีเจตนาจะไม่ชำระราคาผ้าอยู่แล้ว ที่บอกว่าขอซื้อและสัญญาว่าจะชำระราคาให้ภายใน 1 เดือน ก็เพื่อให้ ข. หลงเชื่อว่าจะได้เงินค่าผ้าและยอมมอบผ้าให้ทั้งนี้ยอมทำให้ผู้เช่ารับค้ำประกันขาดความเชื่อถือและไม่ไว้วางใจผู้ให้ค้ำประกัน มีผลทำให้ผู้ให้ค้ำประกันที่สุจริตพลอยได้รับความเดือดร้อนไปด้วย เป็นเหตุให้ธุรกิจการค้าหยุดชะงักลงไม่เจริญก้าวหน้า ดังนั้นเพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้เช่ารับค้ำประกันมีความเชื่อมั่นและเกิดความอบอุ่นทางใจว่าผู้ให้ค้ำประกันจะไม่ทุจริตคดโกง และคนจะได้รับทรัพย์สินแน่นอนยิ่งขึ้น ทั้งยังคุ้มครองผู้ให้ค้ำประกันที่สุจริต และปราบปรามผู้ให้ค้ำประกันที่ทุจริต ตลอดจนมีผลในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการคานธุรกิจการค้าให้เจริญก้าวหน้าด้วย จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายโดยให้การให้ค้ำประกันเป็นเท็จ เป็นความผิดอาญา

ถ้าถือว่าการให้ค้ำประกันเป็นเท็จ เป็นความผิดอาญา จะมีผลดังนี้

1. เพื่อป้องกันบุคคลทั่วไปให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด เพราะบุคคลทั่วไปเห็นว่ากฎหมายอาญามีบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ เมื่อกระทำความผิดแล้วจะได้รับโทษอาญาจึงเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิด
2. เพื่อไม่ให้เกิดการลักลั่นในการลงโทษทางอาญา เพราะการให้ค้ำประกันเป็นเท็จเป็นการหลอกลวงอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำมีจิตใจชั่วร้ายและทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายเท่า ๆ กับการหลอกลวงในความผิดฐานฉ้อโกง จึงควรถูกลงโทษทางอาญาเช่นเดียวกับความผิดฐานฉ้อโกง

3. เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ที่จะเข้ารับค้ำประกันมีความสบายใจและเชื่อมั่นว่าผู้ให้ค้ำประกันจะนำทรัพย์สินมาคืนให้ตนแน่นอนยิ่งขึ้น และไม่กลัวถูกผู้ให้ค้ำประกัน

อย่างไรก็ตาม โดยหลักการและแนวทางปฏิบัติแล้ว เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการหรือศาลยุติธรรมน่าจะเป็นหลักประกัน เพียงพอในการอำนวยความสะดวกให้ผู้กู้เงินในคดี สำหรับคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์นั้น ก็มีกฎหมายอาญาคูมครองสิทธิของฝ่ายที่ถูกฟ้องร้องอยู่แล้ว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 175 และจากตัวอย่างของคดีในต่างประเทศก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการใช้กฎหมายอาญา เป็นเครื่องมือในการบีบบังคับผู้ต้องหาให้ยอมรับสารภาพ ชำระหนี้แต่ประการใด ฉะนั้นข้อที่เกรงว่าจะมีการนำเอาการให้ค้ำประกันเป็นเท็จซึ่งมีความนิคอาญาไปใช้โดยมิชอบอันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นนั้น จึงเป็นปัญหาที่ไม่น่าจะหวังใยจนเกินไป และหากผู้รับค้ำประกันจะกลั่นแกล้งผู้ให้ค้ำประกันโดยสุจริตในทางอาญาแล้ว ผู้รับค้ำประกันก็อาจถูกฟ้องร้องทางอาญารัฐประหารฟ้องเท็จหรือฐานแจ้งความเท็จได้เช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุป การให้ค้ำประกันเป็นเท็จควรมีความนิคอาญาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางอาญาในการคุ้มครองสุจริตชนและป้องกันปราบปรามการหลอกลวงด้วยการให้ค้ำประกันเป็นเท็จอันเป็นภัยต่อสังคมมิให้เกิดขึ้น หรือให้ลดน้อยลง เช่นเดียวกับความนิคฐานฉ้อโกง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย